

Orientacions sobre la utilització dels Documents de Voluntats Anticipades a la Corporació Sanitària Parc Taulí.

Comitè d'Ètica Assistencial
Desembre de 2021

Utilització , consideracions i model de Document de Voluntats Anticipades (DVA) a la Corporació Sanitària Parc Taulí

Aquest document¹ vol servir de guia per el coneixement i utilització dels documents de voluntats anticipades a la CSPT.

a) Quin és el fonament i l'objectiu d'un DVA?

El fonament del DVA es troba en el **respecte i la promoció de l'autonomia** del pacient, autonomia que, mitjançant un DVA, es prolonga **quan aquest no pot decidir per ell mateix**.

La realització d'un DVA, i sobretot el **procés de reflexió i informació** que ha d'implicar-ne l'atorgament, possibilita el coneixement dels desigs i valors del pacient, per així poder influir en les decisions futures que l'afectin. Es tracta d'una forma de continuar exercint el dret a ser respectat amb els propis valors, assegurant que aquest respecte es mantindrà quan es presenti una situació de més vulnerabilitat.

Formalitzar un DVA s'ha d'entendre com un procés positiu de responsabilització dels ciutadans en les decisions relatives a la seva salut. Això últim ha de **possibilitar una relació amb més transparència i confiança entre pacients i professionals sanitaris**.

La realització d'un DVA ha de ser, en la mesura que sigui possible, **l'expressió d'un procés reflexiu d'acord amb els valors personals de cadascú**, però també l'oportunitat d'inserir aquesta reflexió dintre la relació amb els professionals sanitaris , i servir així **d'eina per a la millora de la comunicació** entre el professional i el malalt.

b) Quin és el suport legal dels DVA ? : la Llei 21/2000

El reconeixement legal del fonament d'un DVA es troba a la Llei 21/2000, que parla sobre els drets d'informació concernent a la salut i l'autonomia del pacient i la documentació clínica Aquesta Llei segueix la petja de l'article novè del Conveni relatiu als Drets Humans i la Biomedicina del Consell d'Europa, signat a Oviedo el 1997.

Cal tenir present que d'acord amb la Llei Orgànica 3/2021, del 24 de març, de regulació de l'eutanàsia, la sol·licitud aquesta prestació també es pot fer a través d'un DVA (Art. 5.2).

c) En què consisteix el DVA?

Consisteix en unes instruccions o orientacions a seguir, que poden ser més concretes si es coneixen les possibilitats evolutives probables davant una determinada malaltia, o bé més vagues si no es coneixen o l'atorgant no està actualment afectat per cap malaltia.

---

¹ Aquest document reproduïx pràcticament en la seva totalitat les "Consideracions sobre el Document de Voluntats Anticipades" i el "Model Orientatiu" realitzat per le Comitè de Bioètica de Catalunya al juliol de 2001

També preveu la possibilitat de nomenar un representant. Aquest últim és important, tant per ajudar a interpretar i defensar el compliment d'aquestes instruccions com per prendre decisions. El representant, familiar o no del pacient, és doncs l'interlocutor vàlid amb els professionals i ha de conèixer els valors i desigs de la persona a la qual representa.

En resum, el DVA pot ser el recull d'una sèrie d'instruccions a tenir en compte (és l'anomenat testament vital), pot significar el nomenament d'un representant o les dues coses a la vegada, opció que sembla la més aconsellable.

d) Possible contingut d'un DVA

Així doncs, si bé el document de voluntats anticipades és únic, podem recomanar-ne a la pràctica unes parts bàsiques:

1. Els criteris que tinguin en compte la prioritització dels valors i les expectatives personals, encara que se sigui poc concret i s'estigui lluny de cap decisió d'aquest tipus.
2. Les situacions sanitàries concretes en què vol que es tingui en compte les instruccions.
3. Instruccions i límits ja més concrets a l'actuació mèdica davant de decisions previstes, sobretot quan es té informació de probabilitats evolutives.
4. El representant és la persona que es nomena perquè actuï com interlocutor vàlid i necessari amb el metge o l'equip sanitari, perquè en el cas que l'atorgant no pugui expressar la seva voluntat per si mateix, el substitueixi en la interpretació i aplicació de les instruccions, els criteris i els principis expressats. El representant ha de conèixer quina és la voluntat de l'atorgant i ha de tenir facultats per interpretar-la i aplicar-la. **No pot contradir el contingut del document i ha d'actuar seguint els criteris i les instruccions que l'atorgant del DVA haurà d'haver manifestat d'una manera formal i expressa en aquest document.** Però el representant sí que pot manifestar-se en aquells aspectes no especificats íntegrament en el DVA, en el consentiment informat i en la valoració de les circumstàncies, de previsible avenç de la tècnica mèdica, de l'oportunitat de la donació d'òrgans o d'investigació científica, etc. Atesa la importància capital de les funcions i decisions encomanades al representant, convé evitar que el pugui afectar cap mena de conflicte d'interessos, i assegurar que les decisions es prendran en interès del pacient; és per això que convé que el representant no sigui, per exemple, cap dels testimonis del document, ni el metge responsable que haurà d'executar les seves decisions, ni personal sanitari que hi tingui vinculació; això no exclou que puguin ser representants persones en què, per la vinculació afectiva o de parentiu amb el pacient, calgui suposar que donaran prioritat als interessos d'aquest.
5. També poden especificar-se altres consideracions, com ara ratificar la voluntat de fer donació d'òrgans, etc.

En el cas dels DVA atorgats de forma preventiva i genèrica, sense una previsió concreta de malaltia, o bé d'intervenció o tractament mèdics, tindrà especial importància l'expressió dels principis vitals i les opcions personals del pacient potencial, en els que aquest estableix un jerarquia de valors i, en conseqüència, els criteris que han d'orientar qualsevol decisió que s'hagi de prendre en l'àmbit d'una intervenció mèdica en què entrin en conflicte diversos d'aquells valors o béns jurídics, humans, personals, morals, etc.

Es pot fer un DVA, ja inscrit en un procés patològic conegut, amb previsions més evidents, i amb un coneixement millor de les conseqüències de la decisió. Aquest apartat també es pot emplenar renovant i corregint l'anterior. **S'aconsella especialment la realització d'un DVA davant una malaltia que esdevingui**

en un futur en una incapacitat del pacient, la qual cosa pot passar per exemple en malalties cròniques o degeneratives.

És aconsellable que la família conegui qui exercirà de representant. El professional responsable del malalt no pot ser el seu representant.

e) Qüestions a tenir en compte a l'hora de fer un DVA

La validació del document:

Per ser vàlid el document, és necessari garantir la identitat de l'atorgant, així com la seva capacitat, que coneix el seu contingut i que aquest es correspon amb la seva voluntat. Per tal de garantir aquests requisits de validesa, el DVA s'ha d'atorgar davant d'un notari o amb intervenció de tres testimonis.

- ❖ El DVA davant de notari : En el document notarial, el notari garanteix amb la seva fe pública i sota la seva responsabilitat, la capacitat de l'atorgant, que ha estat degudament informat del contingut del document, que es correspon amb la seva voluntat, que el contingut del document no ha estat alterat, i que serà objecte de custòdia a perpetuïtat i reproduït a voluntat. Aquest document es pot atorgar tant en el despatx del notari com en el lloc on es trobi el pacient si aquest no es pot desplaçar a la notaria.
- ❖ El DVA davant de tres testimonis: Els testimonis, que manifestaran no estar afectats per causa d'incompatibilitat i signaran el document de voluntats anticipades en presència de l'atorgant, seran aportats per aquest i s'han d'assegurar, sota la seva responsabilitat, de la identitat de l'atorgant, de la seva capacitat, que coneix el contingut del document i que aquest es correspon amb la voluntat lliure i informada de l'atorgant. La Llei exigeix que els testimonis han d'ésser majors d'edat, tenir la plena capacitat d'obrar i que, com a mínim, dos d'ells no han de tenir relació de parentiu fins al segon grau ni estar vinculats per relació patrimonial amb l'atorgant; no obstant això, atesa la important funció de garantia que la Llei els encomana, convé que els testimonis puguin actuar amb plena independència, per la qual cosa es recomanable evitar, mes enllà de l'estricta règim d'incompatibilitats legals, qualsevol conflicte possible d'interessos, com el que hi podria haver amb la condició de representant, eventuais beneficiaris de disposicions successòries, metge responsable i personal mèdic i sanitari que hi estigui vinculat, etc.

La conservació i l'aportació del document

La persona que fa un document de voluntats anticipades és en principi qui ha de portar-lo al metge responsable; o, en cas d'incapacitat de fet del malalt, la seva família o la persona que ell hagi escollit com a representant.

El document és convenient lliurar-lo també al centre sanitari on s'atén el pacient perquè s'inscrigui en la seva història clínica i així facilitar que es tingui en compte, si arriba el cas.

Registre en la història clínica

El document, un cop lliurat al metge responsable o al centre, ha de formar part de la història clínica del malalt. Dins de l'anamnesi i es registrarà el lliurament del document. Tanmateix es comunicarà el fet a programació (veure model del

comunicat a l'annex²) per tal que en el registre automatitzat de la institució aparegui el fet de que el pacient ha realitzat un DVA. Es convenient consignar a la història clínica tots els comentaris o reflexions que el lliurament del DVA hagi generat.

L'existència de que un pacient té un DVA hauria d'aparèixer cada vegada que un pacient acudeix a urgències o emergències.

Renovació i revocació

La renovació del document es pot fer per canviar de parer, per reafirmar una voluntat expressada fa molt temps, o bé per ampliar-lo i adequar-lo millor a situacions més ben conegudes actualment.

El DVA es pot revocar i deixar sense efecte en qualsevol moment, per la sola voluntat de l'atorgant. La modificació, l'ampliació o la concreció del document de voluntats anticipades, exigeix el compliment dels mateixos requisits de forma del seu atorgament.

També convé que s'observin els mateixos requisits de forma en la revocació del document, llevat de que això no sigui possible, cas en el qual, ateses les circumstàncies, també seria admissible una revocació en un document escrit en què l'atorgant així ho expressi amb la seva firma.

En tot cas, és convenient donar al document de revocació, modificació, ampliació o concreció, la mateixa publicitat que s'hagués donat al document previ de voluntats anticipades.

L'existència de documents de voluntats anticipades comporta l'obligació de tenir-los en compte en la presa de decisions. Tenir-los en compte, però, no vol dir un seguiment mimètic, sinó que comporta sempre una lectura crítica i prudent, tant de l'expressió del document com de la pràctica general, de tal manera que ens ha de portar a una reflexió que permeti que la decisió es basi, en primer lloc, en el respecte a la voluntat del pacient.

Els límits assenyalats per la Llei

1. Que la voluntat impliqui una acció contra l'ordenament jurídic explícit.
2. Que la voluntat impliqui una acció mèdica contra les bones pràctiques establertes. Una altra cosa és que la voluntat expressada no consenti o limiti l'actuació mèdica, cosa que sí que pot fer. Cal insistir en això: seguint el sentit del consentiment informat (del qual el DVA és una extensió), la limitació o negativa al tractament és legítima, encara que l'actuació proposada al malalt s'inscriu en una bona pràctica clínica i, per tant, sigui racional i fins i tot vital. El malalt, malgrat això, té dret a rebutjar-la, personalment o ara a través d'un DVA.
3. Que la situació que es presenta no sigui la prevista. I que això ens faci dubtar raonablement sobre si, en aquest cas concret, el malalt mantindria la lletra del contingut del DVA. La decisió a prendre s'ha de consensuar amb el representant nomenat, o amb la família, si no n'hi ha. La decisió a prendre és recomanable que es raoni per escrit en la història clínica; sobretot, com assenyalava la Llei, si no es correspon amb el que es consignava en el DVA. I precisament es recomana que les decisions que discrepen del DVA no es prenguin individualment.

---

² Aquest punt està pendent de prioritzar i en l'actualitat encara no es disposa.

El registre de voluntats anticipades

Hi ha la possibilitat de registrar el DVA en un registre centralitzat en el marc de l'Administració Oberta de Catalunya. Per fer l'anterior cal presentar el DVA junt una sol·licitud de registre (veure annex) així com les fotocòpies compulsades del document nacional d'identitat o el passaport, en vigor, de l'interessat i de cadascú dels testimonis. Aquesta sol·licitud es pot presentar a les Delegacions Territorial del Departament de Sanitat i Seguretat Social , qualsevol notaria, al Registre del Departament de Sanitat i Seguretat Social o a la Unitat d'Atenció al Client de la CPT que ho tramitarà al Registre del Departament de Sanitat i Seguretat Social . El registre del document no és condició necessària para la validesa d'un DVA. El contingut d'aquests documents enregistrats es pot consultar a través del portal <http://www.metgescat.org> mitjançant el codi y la clau de pas del mete responsable del pacient.

Si es tracta d'un DVA enregistrat en altra comunitat autònoma , el mes de novembre de 2007 va entrar en funcionament el Registro Nacional de Instrucciones Previas (Real Decreto 124/2007) el qual permet consultar el contingut dels documents enregistrats. L'accés a aquest registre estatal es té que realitzar a través del responsables del Registre de Voluntats Anticipades del Departament de Salut via correu electrònic en l'adreça voluntats@gencat.net, acreditant les següents dades del pacient: nom, cognoms, DNI o passaport . També seran necessaris les següents dades del facultatiu responsable: nom, cognoms, número de col·legiat i lloc (centro de treball) des d'on es realitza la consulta.

El DVA registrat estarà inclòs a la Història Clínica Compartida de Catalunya (HC3) i accessible per al pacient des del portal "La Meva Salut".

Col·laboració del Comitè d'Ètica Assistencial i del Servei d'Atenció al Ciutadà

En els casos en què per part dels familiars, del representant o del professional, existeixi dificultat en interpretar la voluntat expressada, el Comitè d'ètica assistencial pot oferir una ajuda. Les consultes de pacients i/o familiars sobre la utilització i significació del document també es poden adreçar a la Unitat d'Atenció al Ciutadà dins del seu horari habitual. Tanmateix es preveu poder facilitar un tríptic informatiu de com fer un DVA a les persones que ho sol·licitin a través de les diferents recepcions i la Unitat d'Atenció al Client. Per últim s'inclourà un apartat específic sobre aquest tema a la Guia de l'Usuari dels diferents centres.

Es **important recordar** que per fer un DVA cal:

- ❖ Tenir més de 18 anys i tenir la capacitat per fer-ho.
- ❖ no estar sotmès coacció o influència excessiva
- ❖ comprensió de l'abast de la decisió
- ❖ informació de les possibles alternatives i conseqüències no desitjades
- ❖ assegurar-se que ha dialogat suficientment amb el metge que coneix el seu procés sobre el futur document i el seu contingut, i té un coneixement de la malaltia i de la seva evolució
- ❖ en cas de nomenament de representant si ha informat o no al representant que vol nomenar
- ❖ assegurar-se que coneix la possibilitat de renovació modificació o cancel·lació del document.
- ❖ Assegurar-se que coneix els límits que preveu la Llei:
  - demandes contra l'ordenament jurídic,
  - demandes d'actuació contra les bones pràctiques clíniques ,
  - el problema de les situacions no previstes.

A través d'aquest enllaç (https://canalsalut.gencat.cat/web/.content/A-Z/V/voluntats_anticipades/documents/model_orientatiu_cat.pdf) es pot accedir al model proposat des de el Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. En tot cas aconsellar-lo com a possible alternativa a utilitzar. S'ha de tenir en compte, però que el document que porti el pacient i/o representant haurà de complir amb els requisits esmentats anteriorment.

Annex

Comunicació a programació de l'existència d'un DVA

Prego registrar l'existència de que el pacient assenyalat disposa d'un Document de Voluntats Anticipades.

Etiqueta identificativa

Signat,

Sabadell, ..., ...

Sol·licitud d'inscripció al registre de voluntats anticipades de documents atorgats en presència de testimonis

Nom i cognoms _____ DNI _____ Edat _____

Adreça _____

Codi postal _____ Població _____ Telèfon _____ CIP _____

Exposició de fets

1. Manifesto que en data _____ vaig atorgar document de voluntats anticipades, en presència de les persones següents que actuen en qualitat de testimonis:

Testimoni

Nom i cognoms _____ DNI _____

Adreça _____

Testimoni

Nom i Cognoms _____ DNI _____

Adreça _____

Testimoni

Nom i Cognoms _____ DNI _____

Adreça _____

2. He nomenat un/a representant per a aquells supòsits en què no pugui expressar personalment la meua voluntat en relació amb les decisions assistencials que concerneixen la meua persona, que és (1):

Nom i cognoms _____ DNI _____ Telèfon de contacte _____

Adreça _____

3. Per tal de facilitar l'accés del personal facultatiu dels centres, serveis i establiments sanitaris a aquesta informació i al contingut de meu document de voluntats anticipades, quan sigui necessari,

Sol·licito la inscripció del document de voluntats anticipades en el registre de voluntats anticipades del Departament de Sanitat Seguretat Social, amb benentès que es tracta d'inscriure:

- un primer document de voluntats anticipades
- una revocació parcial d'un anterior document de voluntats anticipades inscrit
- una revocació total d'un anterior document de voluntats anticipades inscrit, sense substituir-lo
- una substitució

Declaro, sota la meua responsabilitat, que el document de voluntats anticipades que vaig atorgar en el seu dia s'ajusta, tant pel que fa al seu contingut com pel que fa al compliment de les exigències formals, a la Llei 21/2000, de 29 de desembre, i en concret que les persones que actuen com a testimonis i la persona nomenada representant, gaudeixen de la capacitat necessària i que els testimonis incorren en la incompatibilitat que la Llei estableix.

Aquesta sol·licitud comporta l'autorització per a la cessió de les dades de caràcter personal que es continguin en el document de voluntats anticipades al professional mèdic responsable, en els termes de la Llei 21/2000, de 29 de desembre.

I, en senyal de conformitat, signo aquest document

de _____ de 20__

Sr/Sra. directora general de Recursos Sanitaris del Departament de Sanitat i Seguretat Social